

Bolygató 33. (2002. április)

Kántor Péter - József Attiláról

Akinek tapsikoltak a jázminok

Nem lett nemzeti hős, mint Petőfi. „*Talpra magyar*” és „ott essem el én” az egyiknél, míg „*Talán eltűnök hirtelen, / akár az erdőben a vadnyom.*” Ez nagyon másképp hangzik.

Se lelkes márciusi ifjak, se hanyagul öltözött elegáns fiatalurak a pesti éjszakában nem visszhangozták a nevét: Attila! Nem álmodoztak nagy szemérről a nők, a fiatal lányok. Nem őt ostromolta szerelmes leveleivel Csinszka, nem őt vitte Párizsba Léda. Nem ivott délelőt-tönként pezsgőt. Nem írt zöld tintával. Nem volt azúrkék paplana. Röpülj hajóm, rajtad a Holnap hőse – ez is Ady volt, nem József Attila. Ő boldog akart lenni, nem hős. Mintha könnyebb lenne! Abban a bizonyos korban, ami mindig mindenkinél még jöni fog, az ő víziója szerint *majd játszunk békés állatok gyanánt / és emlékezni s meghalni is jó lesz.* Ilyen messzire magyar költő se előtte, se utána nem jutott még az ábrándok birodalmában. Másfelől senki se tudott nálánál meggyőzőbben biccenteni okos fejével. Csoda-e, hogy az illet, akik szerették, azok is inkább sajnálták, nem irigyelték? Egy kicsit sok volt a problémája, és kevés hajlandóságot mutatott rá, hogy viselkedjen. Ha lenyúzta volna a bőrét, és úgy járt-kelt volna, akkor se lehetett volna nagyobb sikere. Ecce homo – ettől még a bátrak is megrémülnek. Nem arról van szó, hogy ne becsülték volna, hogy ne érezték volna né-hányan: nagy, óriási tehetség! Segítették is. De hát van, akin nem lehet segíteni, nem igazán – hiába minden. Az illető persze tudja, nem tudhatja biztosan; reménykedik, hogy van rá megoldás, próbálkozik, iszonyatos energiával igyekszik fennmaradni, betagolódni – élni! Időnként, nem is ritkán, rátör, hogy elege van az egészszől, szeretné a világot úgy itt hagyni, sose lásson, de a következő pillanatban megint örül, hogy megvan a nyaka. nem vágta el a vonat. Lehet írni tovább. Jó, nem őt szeretik ajnározva, nem szerencsefí, és ami a boldogságot illeti, nem igaz, hogy nincs alku, sőt főként csak alku van, de akkor is!... Tapsikolnak a jázminok.

Gyönyörűek a verseid, Attila, de bocsáss meg, nem szeretnénk, ha te lennél az ifjúság példaképe, ó, isten ments! A Margit-szigeten valahányszor elsétálunk a kalapos mell-szobrod előtt, összeszorul a szívünk. Te szegény! Aki a miénk vagy, a magyaroké. Cipelünk téged mindenhová magunkkal, mint egy beformni képtelen, örökké nyílt sebet. Egy napszülte vágyból mintázott váza darabokra hullott isteni cserepeit. Meg vagyunk veled áldva, hát igen. Pedig dagadhatna a mellünk a büszkeségtől. Egy ilyen zseni! Egy ilyen lángelme! Mindent tudott, amit ez a század tudott. És mindent, szinte mindent megérintett, megjelölt. Olyan gondolatokra bukkanunk rá, amelyek jóval a halála után merültek fel. Egy-egy újdonság történet vásznán, ahogy közelebb hajolunk hozzá, ott a jól kivehető szignó. J. A. Vagyis ő már járt erre, már tépelődött ezen, bele-szagolt, beleízlelt uramisten, már megírta ezt is!

Lehetséges, hogy ő ment idegszanatóriumba a század helyett, melyet kezdetben fájás, nyomor és jóság hajtott össze, egy jobb, igazságosabb világba vetett remény, s amely most, a vége felé közeledve, két világháborúval meg az ideológiák bukásával a háta mögött, egyre tanácstalanabb, üresebb, szorongatóbb; üzenetei, ha vannak, egyre megfoghatatlanabbak, kuszábbak, egyre kevésbé illeszthetők össze.

Vagy csak a nagy magyar danse macabre koreográfiájának megfelelően sétált volna ki Szárszóra, miután szépen leltárba vette a leltárba veendőket: *Ezernyi fajta népbetegség, / szapora csecsemő-halál, / árvaság, korai öregség, / elmebaj, egyke és sivár / bűn, öngyilkosság, lelki restség, / mely hitetlen, csodára vár...!* Aztán bánja is ő, ünnepeljük csak minden április

11-én, a születése napján, a költészetet?

Ki vagyunk osztva? Megvan helyzetünk? – Akárhogyan is, mint tegnap és tegnapelőtt, mint szerte a világon mindig és mindenki, ma is egy ország népe reménykedik itt, hogy van rá még megoldás, próbálkozik, iszonyatos energiával igyekszik fennmaradni, betagolódni – élni! Mert ugyan mi különbet, mi jobbat tehetne? A költő pedig, a mindenkori utód, kimondva kimondatlanul fohászkodik, amiért az öreg, a harminckét éves József Attila 1937-ben: *Hadd írjak szépet, jót – nekem / add meg boldogabb éneket!* Sikerül? Nem sikerül? Az ágakról, mint fátyol, lóg a szél.

Utóirat: Pár napja a Margit-szigeten elmentem Petőfi és József Attila mellszobra előtt. Este volt, s a költők maguk elé bámultak, az egyik hetykén, hajadonfőtt, a másik szomorún, kalaposan. Nem messze tőlük Bartók fülelt bele a csöndbe. Úgy látszott, hogy egy hangot keres, egy hangot, amelyről tudja, hogy létezik, léteznie kell.

Nyúl Krisztina

Mi ez az egész?

Szerteszét szaladó üres lapok, kalapácsként csattogó hatalmas gépezetek, fekete festékfoltok, elmosódó betűmaradványok, bódító ragasztószag. Amott egy fekete műbőrborítójú valami, rajta cirádás aranybetűkkel kanyarított szavak. Ez lennék én. Gigantikus kartondobozba raktak, melyből riadt fedélborítóval bámultam ki, majd onnan is kivettek, s nevet kaptam: C51000154754. Megkezdődtek különös utazásaim.

Kórházzag. Pfúj!!! „*Minden fogászati kezelés előtt alapos fogmosás szükséges!*” – olvasható a táblán. Az idősödő fogorvosnő érdekes volt. Kb. 20 éve minden nap ugyanúgy néz ki: keményen kontyba fésült haj, vastag fufru, szódásüveg szemüveg, alatta koromfeketével kihúzott szemhéj.

– *Ez a fogmaradvány elhalóban van, gyökér kezelni kell* – állapítja meg, miután végigkopogtatta, szétfúrta. – *Adok egy szurikát!* – dőfi bele a beteg ínyébe és szájpaddásába, aki közben a székhez tapad, fejét hátraveti, és az éghez fohászkodik. – *Ennyire érzékeny??*

Egy óra múlva újra szólítja – lehetőleg miután az érzéstelenítés szinte teljesen kiment – és ismét vizsgálgatni, fúrni kezdi, majd felnéz, és dühében tegezve förmed a betegre: – *Miért nem szóltál, hogy ez már volt gyökér kezelve?* – nézte madárnak a beteget, akinek bizonyára egyik kedvenc szórakozása az, hogy fogorvoshoz jár, és újra meg újra szétfúratja a már elhalt (?) fogát, pusztá sportból, fájdalmat okozva saját magának, és megfosztva a doktornőt a fél órás kávészünetétől.

– *Ugye nincs több lyukas foga?* – sziszegi.

– A jobb alsó 5-ös bukkálisan, és a bal felső 6-os pedig centrálisan. – diktálja a beteg.

Miért félsz?

A Kaktusz – én csak így hívtam, mert legjobban ahhoz a növényhez (virág?) tudtam hasonlítani egy másik talány-gazdám. Már az első perctől megérintett az a furcsaság, az ellentét és kétely, a bizonytalanság, az örök kérdőjelek, s mindaz, amit az a srác hordozott magában. A különcsége már-már lázadás a világ ellen. Úzött vadként kergeti a saját bizalmatlansága mindennel és mindenkivel szemben. Soha nem nyugszik. Ha felforrósodik a levegő, egyszerűen továbbáll, lerázva magáról a kötöttség - béklyókat, mint más a tollpihét. Bizalmatlanság-mérő készüléke rögtön jelez, ha valaki belép a személyes terébe, s máris visszavonulót fúj.

Nemrég jött valaki, aki kedves volt, közeledni próbált, és nem kért cserébe semmit. A Kaktusz tisztes távolból szemlélte, a lelke friss vízként szívott magába mindent, amit a

másiktól kapott, és szétaradt Benne, a kongó, üres testben. Zöldülni kezdett, s annyi idő után újra virágot hozott. Ám a műszer jelzett, mert az a valaki nagyon közel került hozzá, és ez szokatlan, ismeretlen és idegen volt a számára. Szúrós tüskéket növesztett hát, mélyen megsebezve általuk a másikat, aki – mint már oly’ sokan azelőtt – eltaszította magától, és visszalökte a mélységbe.

Miért kellene a tüskék? Hozzánóttek. Milyen is lenne egy igazi kaktusz lecsupaszítottan? Nem is ez lenne a neve.

Ő sem lenne igazi a tüskéi nélkül.

Szüksége van a szeretetre, mely vízként élteni, de szüksége van a tüskéire is, hogy félelmében elriaszthasson valakit, aki szeretni szeretné.

Talány a magány. A tanárnő egy kis hangyának érezte magát, latba vetve felesleges empátikus képességeit. Kis, jelentéktelen hangya, aki egész életében csak szorgoskodik. De minek? Jogász akart lenni, és inkább a paragrafusok magolásának „élvezetét” érezni, nem pedig a hangyányi tanárnak a szerepét játszani, és a rómaiak életéről mesélni, legalább ugyanennyire hangyányi fizetésért. Minden reggel gyötrelmes még felkelni is, és lehetőleg az utolsó pillanatban megérkezni az iskolába, majd végigszenvedni napi 5-6-7 órát. Halovány az arca, és a jókedv vagy mosoly ritka vendég nála, aki beugrik néhány percre, majd gyorsan tovább is áll. Nem szeretik a diákok sem, a kollégák pedig idegenek, akiktől nem árt tartózkodni, mert — hiszi ő — sokkal többet tudnak, többre képesek, értékesebbek és jobbak. Marad a vágyakozás egy jobb élet és munka iránt, a könyvek, melyek mögé szabadidejében elbújhat. Egy nap a felvételi tájékoztatókat böngészi. Ábrándozik picit, majd hirtelen összecsapja. Belefásult az életébe, és elszalasztja a lehetőséget a változtatásra – mondván – mégis jobb a biztonságosabb állás, mint a bizonytalan új, no meg az egyetemen úgyis mindenki fiatalabb, csinosabb, jobb nála, és többre képes, mint ő valaha is volt.

Furcsa lények. Mindannyian halszólnak valami megfoghatatlant, küzdenek céljaikért, s ha netán elérték, homokként foszlik semmivé a kezükben.

Érték? Kinek mi az értékes? Célok? Erő, s akarat kell az elérésükhöz!

Sokan impozáns borítónak köszönhetően lekapnak a polcról, felcsapják az első oldalt, és uzsgyi neki! Hányan olvasták el a belső borítón lévő apró betűt?

„Az élet folyamatos újjászületés. A legtöbbünk számára az igazi tragédia az, hogy meghalunk, mielőtt igazán megszülettünk volna.”

/Erich Fromm/

Mókuskerék

Csak ülök a ketrec előtt, és nézem, mit csinál. Kis szárnalmas állat! Ide-oda ugrál, a szájába töm egy-két mogyorót vagy zöldséget, aztán beugrik, és hajtani kezdi. Mintha haladna egyáltalán valahova!

Gondolkodom: Fel vagy le? Előre vagy hátra? Balra vagy jobbra? Igen vagy nem?

„Szavak. Kiáltó, lángoló igék.” – Már nem is tudom ki írta.

Nap, mint nap szembekerülök a választással. Két tűz között vagyok, nem tudom, mit teyek, és csak emészt, felőröl ez a maró érzés, mely nem tágít, őrzőangyalként követ minden percben. Kínoz, szúr valami ott bal oldalt a mellkasomban, s minél jobban belegondolok, annál jobban fáj, s örökké csak azt kérdezem magamtól:

Mit teyek? Melyiket válasszam? Hogyan csináljam, hogy ne bántsak meg senkit?

Mint valami élősködő, úgy munkál bennem az a kis lény: Lelkiismeret. Kicsi a bors, de erős. Parányi. Senki sem látta még, olyan picurka, mégis mindenki érzi, ha jelen van: az embert átfutja az a különös, háborzongató érzés.

Olykor nekünk szegeznek kérdéseket, s mint a kivégző osztag előtt, csak állunk tanácstalanul. Nem szeretünk választani, pedig minden percben erre kényszerítenek bennünket, s nem mindig azt a döntést kell meghoznunk, ami számunkra vagy mások számára a legjobb, vagy legegyszerűbb.

Reggel van. Azon tanakodom lenyomjam – e a csörgőórát, aludjak vissza, vagy ne? *Pedig az kellemesebb lenne.* A kettes választ karikázzam be a kémia tesztben, vagy ne? *Ha belegondolok, akár sok minden is múlhat rajta.*

Bemerjek – e ugorni a 30 méter mély tóba, vagy ne? *Jó lenne, de nem tudok nagy biztonsággal úszni.* Meg merjem – e mondani valakinek az őszinte véleményem? Hogyan tegyen, hogy mindenkinek jó legyen? Mit válasszak?

Látszólag kicsi dolgok, de mégis nagyok.

Az óra csak ketyeg, állok a kivégzőosztag előtt, remeg a gyomrom, gyötör a lelkiismeret, s mint sav, marja a szívem. Nem akarok, utálok, gyűlölök, ám mégis muszáj: választani kell! Valakinek jó lesz, valakinek nem.

A történetek hasonlóan ismétlődnek egymás után, csak a helyszín, a szereplők, és a szituációk kavalkádja színes. Ami biztos: semmi sem lehet mindenkinek jó. Utálunk választani, ám mégis kell. Gyűlöljük megbántani az embereket, mégis minden nap megtesszük, és ezt másoktól is visszkapjuk.

Ilyen az élet labirintusa: oda–vissza működik, csak mindig más utakat járunk be.

Egyszer régen valaki ostoba választás elé állított, s én nem tettem meg. Napok, hetek, hónapok múlva sem. Végül két embert bántottam meg, holott egyet sem akartam, és szépen lassan mindkettejüket elveszítettem, holott egyikőjüket sem akartam elveszíteni.

Halogatással nagyobb kárt okozhatunk, mintha kimondjuk azt a szót: fel vagy le, előre vagy hátra, igen vagy nem.

Bámulom az állatkát. Ő sem halad sehova.

Mókuserék a mókuserékben.

Schnell Ildikó

A sírversekről

A most következő sírversek egy része ma már klasszikusnak számító költőkről, írókról szól. (Megtalálhatók, pl. az *Orpheus* c. folyóirat 1992. 2-3. számában vagy a *Református egyház 1999. évi megyei évkönyvében*.)

Hogy pontosan értsük, miért születtek, érdemes szólni keletkezésükről. Jelentős részük a 20. század negyvenes-ötvenes éveinek fordulóján született – a koalíciós években –, egy nemzeti sorsforduló idején. *Élőkről szóltak, pályamérleget vontak, és pontosan beleillettek a korszak idézőjeles haláltáncába.* A szerzők nagyrészt ismeretlenek. Az utókor úgy tudja, hogy az elindító **Jékely Zoltán** volt, akinek **Álom** c. kötetét dekadens temetőköltészetnek titulálták, és betiltották. A költő válaszként kezdte írni sírverseit. Egy biztos, a legtöbb a *Darling* eszpresszóban tanyázó **Újhold költőinek** köszönhető. Mint a népköltészet, szájról szájra terjedtek. Fejből tudta őket **Lakatos István**, **Kormos István**, a legjobb versértők egyike, **Lator László**, és rendszeresen szavalta őket **Abody Béla**. A sírversköltészet az ötvenes évek elején meghalt. Eltemette a megszilárdult diktatúra.

Sírversek

Itt nyugszom én.
Olvasod te.
Olvasnám én!
Nyugodnál te!

Itt nyugszik Virág Ibolya.
Immár a gyökeret szagolja.
De milyen a levele?
Gyere le vele!

*Itt nyugszik Károlyi Amy.
Por és hami.*

Itt nyugszik Balogh Döme,
Ráesett a malom köve.
Mire levakarták róla.
Holtan mászott ki alóla.

*Itt nyugszik a Keszi.
Féreg a férget eszi.*

Itt nyugszik Balogh Klára,
Csinálta a keresztapja,
Azt is csak barátságból,
Ezt a fejfát akácfából.

*Itt nyugszik Palotai Boris.
Eddig szar volt, most már por is.*

Itt nyugszik a kis Ökröske,
Ökör Jánosnak gyermeke.
De az Isten nem engedte,
Hogy nagy Ökör legyen belőle.

*E hant rejti Mándy Ivánt.
Több nőt kívánt.*

Szegény Bencze addig cserélt-herélt,
Míg egy ló, egy herélt,
Úgy lágyékon rúgta...
Itt róla a nyugta.

*A halálban is van áldás:
Itt nyugszik Rákosi – Jenő.*

Itt nyugszik Tamási Áron,
Mélyen leszállított áron.

*Itt nyugszik Zelk Zoltán,
Egy pártjelvény akadt a torkán.*

*Itt nyugszik Gergely Sándor,
Szarj a sírra te is vándor.*

*Mindenkinek adatik hírül:
Itt nyugszik az emberiség –
Füst Milánon kívül.*

*E hant rejtí Mátyás fejét,
Szétnyalták a másik felét.*

Passuth Lászlót takarja e keskeny halom,
Siratja Esőisten, de nem az irodalom.

Kecskeméti séta, látnivalókkal

Ha szülővárosomat, Kecskemétet kell bemutatnom, hálás, ugyanakkor egy egész napos programhoz is, teljesíthetetlen feladatot kapok. A 110 ezres volt mezőváros ma is a Duna-Tisza közti régió egyik meghatározó központja, a Budapest-Szeged turistaútvonal-tengely egyik fő állomása, amelyről annak idején *Móricz Zsigmond* nem véletlenül írta, hogy „*a szőlő szőlő, a csengő barack és a mosolygó alma hazája*”. Erről azonban már csak múlt időben beszélhetünk, csakúgy, mint *Erdei Ferenc* által adott „*az aranyhomok fővárosáról*”.

Ismerőseimnek szívesen mutatom meg a hangulatos, már-már *Európa-hírű városközpontot*, ahol a szép műemléképületek alig 200 méteres sugarú körben láthatók. Ha a főtérről széttekintünk, hét tornyot láthatunk. Szinte minden vallási felekezet (katolikus, református, görög, zsidó) temploma megtalálható itt.

A legpatinásabb ezek között a Kecskemét jelképévé is lett Nagytemplom, amely 1774-1806 között épült *Oswald Gáspár* tervei alapján. Tornya az 1819-es tűzvész miatt csak 1863-ban került végleges helyére. Az akkori tűzvészre még ma is emlékeznek a kecskemétiak, április 2-án este fél kilenckor mindig harangzúgás jelzi a tragikusan nevezetes időpontot.

A főtéren található az 1893-95 között *Lechner Ödön és Pártos Gyula* tervei alapján készült Városháza. A művészek egyaránt felhasználták az angol, a felvidéki reneszánsz és a magyar népművészet elemeit a tervezéskor. A millennium szellemében készítették el a dísztermet, mely a Kecskemétre látogató turisták biztos megállóhelye. Itt látható *Székely Bertalan Vérszerződés* és *Ferenc József megkoronázása* c. freskója. A Városháza homlokzatát egy 37 harangból álló zenés szerkezet díszíti, amely óránként amolyan szabadtéri koncerttel hívogatja a főtérre látogatót. Itt hangzik el kétóránként Kodály Zoltán Hány János szvitjének Kecskemét is kiállítja nyalka verbunkját.

A Városházáról átsétálunk a színházhoz, amely a városközpont építészeti ékessége, ahogy mondják is róla, „*a kis Vígszínház*”. Kecskemét Katona városa is. Az 1791-ben született drámaíró emlékét ma több intézmény őrzi (iskola, könyvtár, múzeum, könyvesbolt). *Juhász Gyula* a színházat csak kis ékszerdoboznak hívta. 1895-96-ban épült neobarokk stílusban, a bécsi *Fellner Ferdinánd és Helmer Hermann* cégének kivitelezésében. A városhoz tartozó helvéciai szőlőskertek ára teremtette meg a színház építéséhez szükséges anyagiakat. Az avatóra 1896. október 14-én került sor. Mi más is lehetett volna a nyitódarab, mint a város szülöttének, Katona Józsefnek Bánk bánja. Az épülettel a majd százéves kecskeméti színház végleges helyre költözött. Katona nevét 1916-ban vette fel az intézmény. A színházépület belső szobrait *Bock* bécsi szobrász, a homlokzatiakat pedig *Haubertner Henrik*

készítette. Az elmúlt évadban újra másorra tűzték a Bánk bánt Bodolay Géza rendezésében, de játszották itt Katona Ziska c. tragédiáját is.

Innen a sétáló utcán át vezet utunk. A Kéttemplom közbe érünk. Itt található a nemzetközi hírű intézmény, a Kodály Zoltán Zenepedagógiai Intézet. Az utca elnevezéséről már az 1700-as években olvashatunk. Az azóta is itt található üzletsor eklektikus stílusban, 1894-ben épült meg.

Az utcában található a rendházból kialakított intézmény. Mostani formáját 1974-75-ben nyerte el a ma már Kossuth-díjas építész, *Kerényi József* tervei alapján. Kerényi meghagyta a műemléki jelleget, de az új, pedagógiai funkciókhoz is igazította az épületet. (Hasonló átalakítás is fűződik nevéhez: a Zsinagóga épületének és a Szórákaténusz Játékháznak az átépítése.) A Kodály Intézet előcsarnokában látható *Borsos Miklós* Kodályról készült szobra. A benti, négyszög alakú udvar a maghagyott fával bensőséges látványt nyújt. A nyári Kodály fesztiválok és zenei szemináriumok kedvelt szabadtéri koncerthelye. Az épület belső fehér falai, és a barokkos bútorzat az egyszerűség és a szépség elegye. Az egykori refektórium – ma inkább díszterem – a koncertek színhelye. Az épület legpatinásabb része az 1761-ben rokokó stílusban készített ebédlő a maga egyedi ülősorával. 1971-től működik itt a Kodály Intézet a nagy zeneszerző hagyatékának ápolására és zenepedagógiai módszereinek nemzetközi megismertetésére. Az épületkerengőn látható Kodály életművét és városhoz fűződő kapcsolatát bemutató fotókiállítás. Az épület előtt van a *Kerényi József* tervezte Művészetek kútja, amelyen *Kiss-Kovács Gyula* művészportréi találhatók.

Alig két percre van innen a főter egyik szép épülete, az Újkollégium, amely 1911-ben épült *Mende Valér* tervei alapján. A pirogránit díszek a Zsolnay-gyárban, a színes üveglakok pedig a Róth-cégnél készültek. Az épület előtt látható *Amerigo Tot* *Mikrokozmosz a makrokozmoszban* c. szobra. Az újkollégium mellett található Kecskemét legrégebb iskolaépülete, az Ókollégium. *Hofrichter József* tervezte még 1830-ban klasszicista stílusban. A 16. században ebben az intézményben indult meg a reformátusok jogakadémiája, 1997-től ismételten itt működik ez az intézmény.

Az Újkollégiumból átsétálunk a szomszédos Cifrapalotába. 1902-1903-ban épült Kecskemét ma is legismertebb, de már az építéskor is sok vitát kiváltó szecessziós stílusú épülete *Márkus Géza* tervei alapján. Régen bérház volt, földszintjén pedig üzletek működtek. Az első emeleten található a *Pávásterem*, annak idején a Kereskedelmi Kaszinó díszterme volt. A színes Zsolnay-majolika homlokdíszű épület már kívülről magára vonja az ide látogató tekintetét, a bent látható kiállítások pedig, a Kecskeméti Képtár anyagai a képzőművészet kedvelőinek ad „belülről” élményt. Itt látható a miskei születésű *Tóth Menyhért-hagyaték* törzsanyag. Az épület ablakaiból visszatekinthetünk az Újkollégium patinás épületére, ahol ma a Református Kollégium és Gimnázium működik, valamint a szomszéd épületre, a zsinagógára.

A moreszk-romantikus stílusban megépített zsinagóga, a maga 55 méteres perzsa kupolájával zárja be a főteret, az átellenben található a Nagytemplommal. A zsinagóga építését *Fischmann Henrik* főrabbi (Fényes Adolf édesapja) kezdeményezte. 1944-ben a város zsidó lakosságát különböző munka- és koncentrációs táborokba hurcolták. Közülük minden hatodik térhetett csak vissza Kecskemétre. A zsidó hitközségtől 1966-ban vette meg a város vezetése az épületet. Kerényi József tervei alapján készült el a mai Tudomány és technika háza, ahol a TIT és a MTESZ működik. Az épület rózsablakait *Bolmányi Ferenc* készítette. Itt látható a *Michelangelo galéria* is, ahol 15 gipszmásolat emlékeztet az itáliai reneszánsz alkotó szobrászművészetére.

Sétánk végén jólesik egy kávé vagy ital, amelyet a Liberté Kávéházban vagy teraszán, de arrább sétálva az Aranyhomok Szállodában fogyaszthatunk el.

A Kecskemétre látogatók többnyire szép és gazdag élménnyel utaznak el, s még akkor nem is beszéltünk a főtéren kívüli nevezetességekről, a Szórákaténusz Játékházról, a Népi Iparművészeti Múzeumról vagy a Bozsó Gyűjteményről.

K. A.